

Yttrande till remiss: Värdet av vinden- Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraft (SOU 2023:18)

Orsa kommun har tagit del av slutbetänkandet (Stärka incitament för utbyggd vindkraft – Incitamentsutredningen- M 2022:03). Kommunens synpunkter på utredningens slutsatser presenteras i föreliggande dokument.

Intäkter till kommuner

Etablering av vindkraftsparker påverkar ett samhälle på olika nivåer. För att öka acceptans för vindkraft, behöver de olika aktörerna i samhället bland annat kompenseras ekonomiskt.

Orsa kommun tycker att det är olyckligt att utredningens direktiv inte lämnar utrymme för förslag på ekonomiska incitament till kommunerna. Orsa kommun tycker att det är viktigt och samtidigt nödvändigt med väsentliga ekonomiska incitament och kompensationssystem i form av både kommunal intäkt, kompensation till närboende och finansiering av lokalsamhället för att etablering av vindkraftsparker ska vara ett möjligt och realistiskt val för kommunerna.

Med andra ord bedömer Orsa kommun att avsaknad av ett eller fler incitament (till exempel ekonomiska incitament till kommunerna) kommer att försvaga acceptansen i samhället, vilket i sin tur kan leda till att det blir svårt för kommunerna att säga ja till etablering av nya vindkraftsparker. Orsa kommun är medlem i Föreningen Sveriges Vatten- och Vindkraftskommuner och regioner och vill i linje med föreningens syn lyfta fram vikten av en väsentlig ekonomisk kompensation till kommunerna för påverkan av såväl vatten som vindkraftsproduktion.

Mot den bakgrunden vill Orsa kommun att frågan om incitament till kommunerna och kompensationssystem prioriteras och tas upp i samband med de andra ekonomiska incitament som utredningen föreslår.

Lokalsamhälle

Sammanfattningsvis ser Orsa kommun positivt på utredningens förslag om ersättning till lokalsamhället och tycker att det är bra att kommunerna får lagstöd framöver för att kunna ställa finansieringskrav på projektören inför etablering av nya vindkraftsparker. Dock tycker Orsa kommun att utredningens förslag försvagar kommunernas handlingsutrymme, gör intrång i kommunalt självstyre och kan orsaka onödiga administrationsuppgifter.

Orsa kommun håller med utredningens förslag att nivån på ersättning till lokalsamhället ska bestämmas utifrån helheten, alltså de andra ekonomiska incitament som utredningen föreslår (3.1.4 s.75). Men eftersom utredningen inte ger ett konkret förslag på intäkter till kommunerna är det svårt

för Orsa kommun att ta ställning till tak på 0,25 procent som utredningen föreslår för ersättning till lokalsamhället. Orsa kommun bedömer att helhetsbilden saknas och för att en helhetsbild ska skapas bör frågan om incitament till kommunerna och kompensationsystem prioriteras och tas upp i samband med de andra ekonomiska incitament som utredningen föreslår.

Enligt utredningens förslag ska den som vill etablera en ny vindkraftspark (projektören) själv efter samråd med lokalsamhällets föreningsliv, bestämma hur fullgörandet av finansieringsvillkoret ska ske (3.1.4 s.73). Orsa kommun tycker att det är orealistiskt att förvänta sig att projektören utan någon hjälp från kommunens sida och utan någon anknytning till lokalsamhället på egen hand ska kunna nå de lokala föreningarna och genomföra förhandlingar. Orsa kommuns bedömning är att kommunen behövs, inte för att förhandla finansieringsvillkoren, men för att underlätta en sådan process både för projektören och för lokalsamhället. Orsa kommun bedömer att utredningens förslag gör ett intrång i det kommunala självstyret. Mot den bakgrunden föreslår Orsa kommun att i fortsättningen ska ersättningarna (bygdemedel) gå till kommunen och pengarna ska delvis regleras med villkoret om hur dem ska användas. Med detta menas att det ska vara tydligt att pengarna inte ska gå till att avlasta kommunens ekonomi utan till att utveckla lokalsamhället.

Sist men inte minst vill Orsa kommun nämna att utredningens förslag på rapportering, tillsyn och ändrat fullgörelsealternativ (3.1.7 s.77) kan komplicera hela processen med finansieringsvillkoren och skapa onödiga administrativa uppgifter för kommuner. Mot den bakgrunden tycker Orsa kommun att ersättningen till lokalsamhälle i stället ska betalas ut av tillståndshavaren till en fond hos kommunen, ur vilken lokalsamhällets föreningsliv kan söka. Idag finns ett väl fungerande system i Orsa kommun där tillståndshavaren för vindkraft betalar till en kommunal fond.

Orsa kommun vill även uttrycka sig kring utredningens bedömning av hinderbelysning (9.5 s.169). De nuvarande hinderbelysningarna uppfattas som störande. Orsa kommun håller med bedömningen att hinderbelysning på nuvarande vindkraft är ett ytterligare skäl för kommunerna för att säga nej till vindkraft. Mot den bakgrunden vill Orsa kommun att regelverket kring hinderbelysning ses över.